

We zijn Afrika vergeten

Joachim Van Haver, jatigo.be
15 september 2026

“We moeten het ware Afrika herontdekken”. Dit zijn de woorden van Ben Okri in z’n artikel “[Op zoek naar het Afrika in jou](#)”. Dit artikel (1 blz) zou je echt eens moeten lezen. Zo laat ik meteen iemand aan het woord van Afrikaanse (Nigeriaanse) origine, laat ons zo veel als mogelijk Afrikanen zelf aan het woord laten als het over Afrika gaat. Toch neem ik met dit artikel zelf even het woord want ik wil iets vertellen. Ja, misschien is het dat wel wat ik wil vertellen: het ware Afrika herontdekken, meer specifiek binnen de wereld van spiritualiteit en bewustzijns groei.

Binnen de wereld van spiritualiteit en bewustzijns groei hebben we oost en west met elkaar verbonden, verenigd en verzoend. Uit dit proces zijn vele mooie werkmiddelen en genezingsmethoden ontstaan. Maar we zijn het zuiden vergeten. We zijn Afrika vergeten. Ik haal er nog eens de woorden van Ben Okri bij: “We houden van het Amerika in ons. We houden van het Europa in ons. We beginnen het Azië in ons te respecteren” om er aan toe te voegen dat dit Azië binnen de wereld van spiritualiteit (en ook voorheen binnen de new-age) reeds veel langer werd gerespecteerd en zelfs ten volle geïntegreerd. Ben Okri voegt er direct aan toe: “Alleen het Afrika is ons onbemind, ongezien, ongewaardeerd.”

Over welk Afrika wil ik het hebben in dit artikel? Het oost en west dat men binnen de spirituele- en healings-wereld heeft samengebracht, is het oost en west uit een ver, soms heel ver verleden. Vanuit al die werelden zijn we wijsheden van honderden, duizenden jaren oud gaan halen. Wel, Afrika heeft dat toch ook? Net zoals Amerika een pre-Columbiaans verleden heeft, zo heeft Afrika toch een pre-koloniaal verleden? We maken in onze spirituele wereld dankbaar gebruik van wat ondanks de pijnlijke voorbije 500 jaar van het Amerikaanse continent is overgebleven op welke manier dan ook. Moet ik je nog vertellen dat hetzelfde opgaat voor Afrika?

“In ieder mens bestaat een innerlijk rijk dat Afrika is” schrijft Ben Okri en nodigt ons uit eens heel goed op de wereldkaart te kijken: Afrika heeft toch wel ergens de vorm van een hart? Als er één oude cultuur is die ons kan helpen onze harten te laten herleven, dan is het Afrika wel. Wanneer ik in aanraking kom met de mooie Afrikaanse invalshoek waarover ik hier schrijf: geen enkel ander continent slaagt erin mijn hart-energie zo licht en zo helder van zich te laten horen. En ik sta er helemaal alleen in. Ik voel me hieromtrent in de wereld van spiritualiteit en bewustzijns groei heel eenzaam.

Als we succes willen hebben
Als we welvarend willen zijn
Als we veilig willen leven
Dan kan dat alleen als we het ‘samen’doen
Desmond Tutu

Het is nu zo’n 20 jaar geleden dat ik Tutu deze uitspraak hoorde brengen. Het trof me recht in m’n hart, meteen zat ik kaarsrecht op het puntje m’n stoel. Toen Desmond Tutu het woord ‘together’ uitsprak zag ik (aan z’n lichaamstaal en stemintonatie) dat ook bij hem dit woord recht vanuit z’n hart kwam. Deze uitspraak heb ik zo goed als bij iedereen bij wie ik voor mezelf healing vroeg voorgelegd, alsook op een aantal plekjes waar ik langsging voor vorming. Soms vertelde ik er ook iets bij over het artikel van Ben Okri. Telkens opnieuw kreeg ik ofwel geen ofwel een heel lauwe reactie, soms ook een reactie helemaal naast de kwestie. Telkens opnieuw bleef ik ontgoocheld en eenzaam achter.

Waar zit de blinde vlek?

Ja maar de wereld van spiritualiteit is er toch één waar het er net om draait ons hart te openen en te volgen? Wel, ook ik had verwacht dat deze wereld zou springen op zulke Afrikaanse uitspraken om ze te omarmen en te integreren. Dat gebeurt net niet. Hoe is dat mogelijk?

Even een stukje geschiedenis. Je mag wel stellen dat ons huidige W-Europees spiritueel wereldje werd voorafgegaan door de New-age. De term New-age werd geïntroduceerd door Helena Blavatsky. De New-age beweging heeft zich op meerdere ideeën geïnspireerd dus niet alleen op deze van Blavatsky doch de ideeën van Blavatsky zouden wel een grote impact gehad hebben op de New-age beweging. In het werk van Blavatsky zijn er racistische ideeën terug te vinden. Blavatsky bedacht een tijdlijn van duizenden jaren voor ons verre verleden over het nu tot onze verre toekomst, waarin elk continent een tijdsperiode kreeg toegewezen (telkens van zo'n 3.000 jaar). Nu zitten we in het Europese tijdperk, het volgende tijdperk zal het Russische tijdperk worden. Wat is er mij nu opgevallen? Elk continent krijgt een tijdsperiode toegewezen behalve ... Afrika. Hoe kan dat, vroeg ik me al snel af: hoe kan Afrika ontbreken. Dat zou toch niet mogelijk mogen zijn, en dat blijven we tot op de dag van vandaag zomaar aanvaarden, niemand stelt zich hier vragen bij? Zou dit ontbreken van Afrika, dat *straa!* negeren van Afrika zeg maar, nog steeds zijn sporen, zijn vingerafdruk hebben in een onderlaag van ons hedendaags spiritueel wereldje? Ik kan me niet van de indruk ontdoen.

Waar resulteert dit vandaag nog in? In dat wat niet gezegd wordt. In dat wat ieder in dit wereldje, deelnemer of organisator, liever voor zich houdt. Diegenen van hen die dit artikel lezen (het is dan ook aan hen gericht) zullen nogal snel reageren: "neenee, bij mij niet hoor ...". Vooroordelen zijn we in ons onderbewuste gaan verstoppen. Of eerder: half-bewuste. Stelselmatig ben ik gaan aanvoelen dat de vooroordelen omtrent Afrika nog springlevend zijn in de wereld van spiritualiteit en -in mindere mate maar ook- die van de bewustzijns groei. Laat daar nu eens eerlijkheid in bestaan! We *moeten* in gesprek over onze verborgen vooroordelen, we *moeten* ze open en bloot op tafel leggen. Die blinde vlek in ons spirituele wereldje mag wel eens stevig aangepakt worden, er is werk aan de winkel!

Om dan de rijkdom van Afrika, van het pre-koloniale Afrika, in onze werking, onze methodieken, onze rituelen en onze healingsmethoden volwaardig te integreren. We zijn Afrika vergeten, laat het ons snel goedmaken!

In elke gemeenschap is er werk aan de winkel.
In elke natie zijn er wonden te genezen.
In elk hart is er de macht om het te doen.

Marianne Williamson

Ere wie ere toekomt: al vele jaren worden er binnen het jeugdwerk inspanningen hiervoor gedaan. Ik zag het -in de jaren '90 vorige eeuw- heel sterk binnen de scoutsbeweging waar ik zeer actief was, zo ook was het toen al aanwezig binnen diverse andere jeugdbeweging/jeugdwerk-initiatieven. Als je goed kijkt zijn er ook overeenkomsten met de methode van het Freinet-onderwijs. Allen met wisselend succes maar ze experimenteren tenminste. Dit doen ze ten volle en ze nemen er de risico's van. Bewust zijn ze er zich niet van dat ze de mosterd in Afrika zijn gaan halen maar dat maakt niet uit. In de wereld van spiritualiteit en bewustzijns groei hebben we de talking-stick tijdens het rondje, dat is waar! Slechts een vijfde van een beker Afrika inbrengen is onvoldoende, een paar stevig gevulde bekers om te komen tot een volle emmer graag. De eerstvolgende stap zat toch wel moeten gaan naar het genezen van alle sluimerende vooroordelen die ongezien zitten te vreten aan ons immuunsysteem.

Ubuntu

"Een mens is een mens door andere mensen" of "Mens zijn, dat doe je samen" is de kern waarvoor het woord Ubuntu staat. Ubuntu in Zuid-Afrika via welke weg de wereld het leerde kennen, Ujamaa in Tanzania, Utu in Kenia, in geheel zuidelijk Afrika is deze filosofie terug te vinden en ze is vele malen ouder dan de eerste kolonisatie op Afrikaanse bodem. De weinige literatuur die erover te vinden is (alvast in de Nederlandse taal), is geschreven door Europeanen; mooi dat ook iemand van Afrikaanse roots erover schreef, met name een kleindochter van Desmond Tutu, Mungi Ngomane: "De lessen van ubuntu". Ubuntu leert ons niet alleen ontzettend veel over "samen" leven, Ubuntu laat een ander en heel interessant licht schijnen over de invulling van leiderschap. Op beide hebben wij Europeanen écht wel het nakijken.

Rond de laatste eeuwwisseling verschenen er her en der wel een aantal interessante artikelen en

boeken omtrent een leiderschap waar we in de 21e eeuw naar moeten groeien. Deze artikelen bewogen stuk voor stuk richting de wijsheden rond leiderschap die Ubuntu ons brengt. Zou ik de enige zijn die in de voorbije 25 jaar eerder een achteruitgang dan een vooruitgang op het vlak van leiderschap heeft opgemerkt? En laat ons eerlijk zijn: in ons wereldje van spiritualiteit en bewustzijns groei hebben we er evengoed een zootje van gemaakt. Iedereen doet maar wat en in zekere zin mag dat. Niet alles moet gegroepeerd worden in één centrum, wel in tegendeel. Want alles in één centrum samenbrengen creëert opnieuw te veel macht voor enkelingen. Waar het ons aan ontbreekt is dat “verbindende”. Weinigen zullen het erkennen doch velen maken er zich schuldig aan: we hebben het over ons “eigen dingetje”. Wat we zouden moeten doen is ons verbinden. Verbinden door samen uit te wisselen. Uitwisselen op verschillende lagen/niveau’s want dat kennen wij in onze spirituele wereld heel goed: verbinden op astraal en op geestelijk niveau.

**Als je met een mens praat in een taal die hij verstaat, gaat het in zijn hoofd.
Als je met hem praat in zijn eigen taal, gaat het in zijn hart.**

Nelson Mandela

Ubuntu ziet de *gemeenschap* als leidraad dus niet de leider als individu laat staan als opper-individu. Die ene leider kan nog steeds zinvol zijn dan wel als “dienaar” voor wat er leeft in zowel de onderbuik als het hart van de gemeenschap, voor waar de zielenkern van de gemeenschap heen wilt groeien. Het tijdschrift De Nieuwe Meso gaf er uitgebreid aandacht aan in hun artikel “Afrikaans leiderschap: de gemeenschap als leidraad”. In onze wereld van spiritualiteit is er dringend nood aan een kracht om ons allen aan hetzelfde zeel te laten trekken op het niveau van al onze harten samen. Hoe bewust we al mogen zijn, hoe ver we spiritueel gevorderd mogen zijn, ook wij hebben een hoge nood aan de lessen van Ubuntu en aan de diepere wijsheid van het Afrikaanse continent. Het is de hoogste tijd.

Allemaal goed en wel ... wat kunnen we dan doen?

Als we nu eens even over een klein muurtje kijken naar een initiatief dat niet tot onze wereld van bewustzijns groei en spiritualiteit hoort doch waarbij er wel enige aansluiting te vinden is in beide richtingen? Achter dat muurtje vinden we Deep Democracy. Een methode die zijn oorsprong vindt bij een zoektocht naar samenwerking in de post-apartheidsperiode van Z-Afrika. Gaat het erom wat we tegen elkaar zeggen of gaat het erom wat we niet -willen- zeggen? In groepen, in gemeenschappen betekent dit dat er een ‘onderstroom’ is met botsende meningen en tegenstellingen. Deep Democracy vertelt ons dat we deze net zichtbaar moeten maken. Deep Democracy nodigt ons uit om vooral de ‘verschillen’ met elkaar in te zetten als een kracht. Want in die verschillen zitten er net mogelijkheden om tot besluiten te komen waar iedereen -werkelijk, *iedereen*- zich kan in vinden. Deep Democracy spreekt over het inzetten van “de wijsheid van de minderheid” want die minderheid wijst net op de stoorzenders die ons ongezien richting afgrond duwen. De tijd en ruimte nemen om die minderheid te begrijpen en hun aanwijzingen ernstig te nemen, leidt tot krachtige en duurzame resultaten naar een hoogte die niemand van de groep ooit had durven dromen.

Hoe kwam dat nu weer op m’n pad? Per ongeluk, een artikel dat op m’n scherm terechtkwam. M’n enthousiasme schoot de lucht in waarbij m’n motivatie voor een opleiding alleen de diepvriezer in kon want achter dat muurtje liggen de prijzen voor deelname wel heel hoog, dubbel zo hoog van wat ik eens als een maximaal aanvaardbaar budget heb bepaald. Het budget heb ik gewoon nooit gehad en na 9 jaar de motivatie vasthouden ... Het was nog voor corona dat ik dit vertelde aan iemand uit de wereld van het Sjamanisme waarbij ze mij antwoordde: “Je hebt het boek gelezen, misschien heb je daarmee al wat je hebben wilt?” Dat is waar, daarin had ze helemaal gelijk. Het boek, ook nog eens vele zinvolle filmpjes.

Tijdens corona heb ik wel eens kunnen deelnemen aan een gratis initiatief van een uur. Gedurende een kwartier zat ik in een groepje van vijf en wat een dynamiek! Ik was er de enige die geen enkele opleidingsmodule had meegemaakt en ik werd er zonder meer als gelijke gezien. Alsof we elkaar al jaren kenden? In een wip waren onze meningen op elkaar afgestemd. En toch nodigt Deep Democracy ons uit de tijd en ruimte te nemen voor besluitvorming in tegenstelling tot haastwerk. Want iedereen moet mee in het besluit, dat is dan ook het enige waar geen discussie over kan zijn.

Ja maar wat kunnen we daar dan mee binnen de wereld van spiritualiteit en bewustzijns groei? Kennismaken met Deep Democracy is een eerste stap want slechts een handjevol mensen die er samen met mij weet van heeft is nog verre van een minimale kritische massa. Laat me een voorstel doen: lees een tweetal boeken: één over Ubuntu en één over Deep democracy. De filmpjes bekijken is nog het leukste en kan af en toe tussendoor. Laat het ons en elkaar helpen de verschillen onder ons, onder elkaar te zien en te begrijpen. Laat ons ermee ophouden te beweren dat ons eigen specifieke dingetje (bv: ayurveda, reiki, systemisch werk) het enige of het beste antwoord biedt: niemand zegt dit luidop doch velen kijken er wel degelijk zo tegen aan, bewust of half-bewust. Laat ons begrijpen dat een ander alsook een andere stroming een aantal aspecten aanbiedt die je zelf niet in huis hebt doch die wel van belang zijn voor individuen alsook naar een nieuwe wereld toe.

Dat zal al heel wat zijn en de zoekenden, waaronder klanten, actieve deelnemers aan workshops zullen niet alleen makkelijker hun weg vinden, ze zullen het nut gaan inzien om van meer dan één soort fruit te proeven. Geloof me, dit zal zich uit zichzelf ontwikkelen eens meer en meer actieve aanbieders in het wereldje van spiritualiteit en bewustwordings groei de oefening die ik hier voorstel maken. Ook de actieve en zoekende deelnemers mogen zich bij interesse best verdiepen in de Deep Democracy. Niet alleen in onze fysiek-actieve wereld is dit proces een must, evengoed in de astrale wereld om ons heen. En de geestelijke wereld zal zien dat het goed is.

Dat stukje Afrika in jou

“Afrika is aan de beurt om te glimlachen” schijft Ben Okri nog. ‘Je mag je licht laten schijnen’ is de titel van een kort [blogartikel](#) dat ik zelf schreef waarin we Nelson Mandela aan het woord laten met het bekende stukje uit zijn openingsrede (1994). Heel even nog Ben Okri die ons een paar woorden brengt voor zowel het Afrikaanse continent, onze verbinding met anderen als onszelf. “Het Afrika van het lachen, blijdschap, oorspronkelijkheid, legendes, verhalen vertellen, speelsheid, mededogen, gastvrijheid”. Dat stukje Afrika in onszelf wil genezen om zich te laten zien met al z’n talenten. Zin om mee te doen? Komaan, we beginnen eraan!

Leestips, weblinken

Artikelen

- ✓ [Op zoek naar het Afrika in jou](#), Ben Okri in Ode/The optimist 2004
- ✓ [Ik ben omdat jij bent](#), Baffour Ankomah in Ode/The optimist 2004
Artikel begint met een beeld omtrent de vooroordelen rond Afrikaanse mensen
- ✓ [Mens zijn, dat doe je samen](#), Tijn Toubert in Ode/The optimist 2004
- ✓ [Afrikaans leiderschap: de gemeenschap als leidraad](#), Dick de Groot in De nieuwe Meso 2015

Boeken

- x [De lessen van Ubuntu](#), De Afrikaanse filosofie voor een gelukkig leven, van Mungi Ngomane
- x [Deep Democracy](#), de wijsheid van de minderheid, van Jitske Kramer

Wikipedia: [Ben Okri](#) en [Blavatsky](#)

Deep Democracy: [website](#) en [filmpjes](#)